

BANKALARIN YEŞİL VARLIK ORANI HESAPLAMASI HAKKINDA TEBLİĞ

BİRİNCİ BÖLÜM **Başlangıç Hükümleri**

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Tebliğin amacı, bankaların çevresel olarak sürdürülebilir ekonomik faaliyetlerin finansmanına katkısının ölçümü için oluşturulan yeşil varlık oranı ve diğer anahtar performans göstergelerinin hesaplanmasına ve raporlanmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesidir.

Dayanak

MADDE 2- (1) Bu Tebliğ, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 43 üncü maddesinin birinci fıkrası ile 93 üncü maddesinin dördüncü fıkrasına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu Tebliğde yer alan;

a) Alım satım hesapları: 23/10/2015 tarihli ve 29511 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde tanımlanan alım satım hesaplarını,

b) Anahtar performans göstergeleri: Banka faaliyetlerinin çevresel sürdürülebilirliği ve çevresel hedefleri nasıl ve ne ölçüde dikkate aldığını ve bunlara ne düzeyde katkı sağladığını gösteren oranları,

c) Asgari sosyal güvenlik standartları: Ekonomik faaliyetlerin insan, çalışan ve tüketici hakları da dâhil olmak üzere sosyal normları ihlal etmemesini sağlamaya yönelik olarak belirlenmiş yönetim standartlarını,

ç) Bağımsız doğrulayıcı taraf: Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) ya da ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları tarafından doğrulayıcı olarak yetkilendirilen gerçek ya da tüzel kişileri,

d) Brüt tutar: Finansal varlığın herhangi bir zarar karşılığına göre düzeltilmeden önceki itfa edilmiş maliyet değerini,

e) Çevresel olarak sürdürülebilir ekonomik faaliyetler: İklim değişikliğinin azaltılması, iklim değişikliğine uyum, toprak, su ve deniz kaynaklarının sürdürülebilir şekilde kullanımı ve korunması, döngüsel ekonomiye geçiş, kirliliğin önlenmesi ve kontrolü, biyoçeşitliliğin ve ekosistemin korunması ve restorasyonu hedeflerinden en az birine önemli ölçüde katkı sağlayan ve bu hedeflerden hiçbirine önemli zarar vermeyen ekonomik faaliyetleri,

f) Döngüsel ekonomi: Ürün ve malzemelerin değerinin uzun süre korunduğu, üretimde zararlı madde kullanımı ile sınırlı kaynakların kullanımının ve sera gazı salımlarının en aza indirildiği, israfın ve atık oluşumunun önlendiği, ürünlerin kullanım ömrü sonunda çevre ve insan sağlığı için sürdürülebilir ve güvenli bir şekilde yeniden kullanımının sağlandığı, ürünlere daha fazla değer katan, sera gazı azaltımını destekleyen üretim ve tüketim yaklaşımını,

g) Finansal varlık: Türkiye Finansal Raporlama Standartlarında yer alan finansal varlıkları,

ğ) Kredi: 5411 sayılı Kanunun 48 inci maddesinde tanımlanan kredileri,

h) Kurul: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunu,

ı) Kurum: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunu,

i) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri: 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I), (II) ve (III) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerini,

j) Taksonomi: Belirlenen çevresel hedefler doğrultusunda iklim değişikliği ile mücadeleye katkı sağlayan ekonomik faaliyetlere ilişkin ilkeler ve kriterler belirleyerek iklim finansmanının harekete geçirilmesine katkıda bulunan sınıflandırma sistemlerini,

k) Teknik tarama kriterleri: Ekonomik faaliyetleri çevresel hedeflere etkileri bakımından değerlendiren kriterleri,

l) Yenilenebilir enerji: Rüzgâr, güneş, jeotermal, okyanus, deniz, hidroelektrik, biyokütle, yeşil hidrojen, çöp gazı, kanalizasyon arıtma tesisi gazı ve biyogaz kullanılarak elde edilen enerjiyi, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Yeşil Varlık Oranı

Yeşil varlık oranı hesaplaması

MADDE 4- (1) Bankaların çevresel sürdürülebilirliğe katkısı için birincil anahtar performans göstergesi yeşil varlık oranıdır. Yeşil varlık oranı, bankaların konsolide olmayan bilançolarında yer alan uyumlu varlıkların, yeşil varlık oranı kapsamındaki toplam varlıklara bölünmesi ile hesaplanır.

(2) Yeşil varlık oranı kapsamındaki toplam varlıklar; bilanço içi toplam finansal varlıklardan, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinden, merkez bankalarından ve uluslar üstü kuruluşlardan alacaklar ile alım satım hesaplarında izlenen varlıklar, çıktıktan sonra kalan bilanço içi varlıkların itfa edilmiş maliyet ile ölçülen brüt tutarlarının toplanması ile hesaplanır.

(3) Uygun varlıklar; yeşil varlık oranı kapsamındaki toplam varlıklar içerisinde, kriterleri sağlayıp sağlamadığı dikkate alınmaksızın, teknik tarama kriterleri kapsamında yer alan tüm ekonomik faaliyetlere ilişkin bilanço içi finansal varlıkların itfa edilmiş maliyet ile ölçülen brüt tutarlarının toplanması ile hesaplanır.

(4) Uyumlu varlıklar; uygun varlıklar içerisinde,

a) Çevresel hedeflerden bir ya da daha fazlasına önemli ölçüde katkıda bulunma,

b) Diğer çevresel hedeflere önemli zarar vermeme,

c) Asgari sosyal güvenlik standartlarını sağlama,

koşullarını aynı anda yerine getiren ekonomik faaliyetlere ilişkin bilanço içi finansal varlıkların itfa edilmiş maliyet ile ölçülen brüt tutarlarının toplanması ile hesaplanır. Kurul, uyumlu varlıkların hesaplanmasında esas alınacak finansal varlıklar için alt sınır tutarları belirlemeye yetkilidir.

Çevresel hedefler

MADDE 5- (1) Çevresel hedefler;

a) İklim değişikliğini azaltma,

b) İklim değişikliğine uyum,

c) Döngüsel ekonomiye geçiş,

ç) Su ve deniz kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı ve korunması,

d) Kirliliğin önlenmesi ve kontrol altına alınması,

e) Biyoçeşitliliğin ve ekosistemlerin korunması ve restorasyonu,

hedeflerini kapsar.

Teknik tarama kriterleri

MADDE 6- (1) Yeşil varlık oranının hesaplamasında uyumlu olarak dikkate alınacak varlıkların çevresel hedeflerden bir ya da daha fazlasına önemli ölçüde katkıda bulunma koşulunu yerine getirebilmesi için ilgili teknik tarama kriterlerini sağlaması şarttır.

(2) Uyumlu varlıkların belirlenmesinde ve bunlara ilişkin tutarların hesaplanmasında Kurul tarafından belirlenecek teknik tarama kriterleri esas alınır. Kurul, çevresel hedeflere yönelik olarak yetkili kamu kurumları tarafından belirlenen teknik tarama kriterlerinin uygulanmasına karar vermeye yetkilidir.

(3) Bankalar, teknik tarama kriterlerinin sağlandığını veya sağlanacağını bağımsız doğrulayıcı taraflarca düzenlenen emisyon raporu, fizibilite raporu, enerji verimliliği etüt raporu ve benzeri raporlarla, ulusal ya da uluslararası kabul görmüş sertifikalar, yeşil teknoloji seçim araçları veya yatırıma konu harcama belgeleri aracılığıyla tevsik etmek ve bunları denetime hazır bulundurmakla yükümlüdür.

(4) Uyumlu olarak belirlenen vadeli varlıkların, vadeleri boyunca teknik tarama kriterlerini sağladığının teyit edilmesi ve izlenmesi esastır.

Çevreye önemli zarar vermeme

MADDE 7- (1) Yeşil varlık oranının hesaplamasında uyumlu olarak dikkate alınacak varlıkların çevreye önemli zarar vermeme koşulunu sağlaması zorunludur.

(2) Ekonomik faaliyetlerin çevreye önemli zarar vermeme koşulunu karşılayıp karşılamadığı değerlendirilirken faaliyetin kendisinin ve faaliyet sonucunda ortaya çıkan ürün ve hizmetlerin yaşam döngüleri boyunca oluşacak çevresel etkileri ile ürünlerin kullanım ömrünün tamamlanmasından sonraki etkileri dikkate alınır.

(3) Uyumlu varlıkların belirlenmesinde ve bunlara ilişkin tutarların hesaplanmasında Kurul tarafından belirlenecek çevreye önemli zarar vermeme kriterleri esas alınır. Kurul, çevresel hedeflere yönelik olarak yetkili kamu kurumları tarafından belirlenen çevreye önemli zarar vermeme kriterlerinin uygulanmasına karar vermeye yetkilidir.

(4) Bankalar, bir varlığın çevreye önemli zarar vermeme kriterlerini karşıladığına yönelik değerlendirmelerine ilişkin gerekli belgelendirmeyi yapmak ve bunları denetime hazır bulundurmakla yükümlüdür.

(5) Uyumlu olarak belirlenen vadeli varlıkların, vadeleri boyunca çevreye önemli zarar vermeme kriterlerini sağladığının teyit edilmesi ve izlenmesi esastır.

Asgari sosyal güvenlik standartları

MADDE 8- (1) Yeşil varlık oranı hesaplamasında uyumlu olarak dikkate alınacak varlıklara ilişkin faaliyetlerin ve ilgili tarafların asgari sosyal güvenlik standartlarına uyum sağlaması zorunludur.

(2) Uyumlu varlıkların belirlenmesinde ve bunlara ilişkin tutarların hesaplanmasında Kurul tarafından belirlenecek asgari sosyal güvenlik standartları esas alınır. Kurul, yetkili kamu kurumları tarafından belirlenen standartların uygulanmasına karar vermeye yetkilidir.

(3) Bankalar, bir varlığın asgari sosyal güvenlik standartlarını karşıladığına yönelik değerlendirmelerine ilişkin gerekli belgelendirmeyi yapmakla ve bunları denetime hazır bulundurmakla yükümlüdür.

(4) Uyumlu olarak belirlenen vadeli varlıkların, vadeleri boyunca asgari sosyal güvenlik standartlarına uyum sağladığının teyit edilmesi ve izlenmesi esastır.

Kullanım yeri tespit edilemeyen krediler

MADDE 9- (1) Son mali yıl cirosunun en az yüzde doksanını uyumlu varlıklardan sağlamış ve son bir yılda yenilenemez enerji kaynaklarından herhangi bir gelir elde etmemiş işletmelere kullandırılan ve kullanım yeri tespit edilemeyen işletme sermayesi kredileri ve benzer nitelikteki diğer krediler yeşil varlık oranının hesaplamasında uyumlu varlık olarak dikkate alınır.

Raporlama

MADDE 10- (1) Bankalar yeşil varlık oranının pay ve paydasını oluşturan varlıklara ilişkin belgelendirme, sınıflandırma, izleme ve kontrol süreçleri ile bunlara ilişkin politikalarını tesis etmek, veri tabanlarında gerekli düzenlemeleri yapmak ve raporlama sistemini oluşturmakla yükümlüdür.

(2) Bankalar yeşil varlık oranı raporlamalarını, Kurulca belirlenecek sürelerde Kuruma göndermekle yükümlüdür.

(3) Kurul, yeşil varlık oranı raporlama zorunluluğunu banka türü ve büyüklüğü bazında belirlemeye ve farklılaştırmaya yetkilidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Dikkate alınacak çevresel hedefler

MADDE 11- (1) Uyumlu varlıkların belirlenmesinde 5 inci maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan çevresel hedef dikkate alınır. Kurul, yeşil varlık oranının hesaplamasında diğer çevresel hedefleri de kapsama dahil etmeye yetkilidir.

İkincil anahtar performans göstergeleri

MADDE 12- (1) Bankaların çevresel sürdürülebilirliğe katkısı için ikincil anahtar performans göstergeleri uyumlu varlıklar/uygun varlıklar ve uygun varlıklar/yeşil varlık oranı kapsamındaki toplam varlıklar oranlarıdır.

(2) Kurul, ulusal taksonomiye uyuma paralel olarak; bankalar için nakit akım verileri, gelir-gider hesapları, bilanço dışı varlıklar ve alım satım hesaplarında izlenen varlıklar da dahil, farklı veriler üzerinden yeşil varlık oranı dışında yeni anahtar performans göstergeleri tanımlamaya ve bunlara dair raporlama yükümlülüğü oluşturmaya yetkilidir.

Alt sınırlar ve hedefler

MADDE 13- (1) Kurul, yeşil varlık oranı ve diğer anahtar performans göstergeleri için alt sınırlar ve hedefler belirlemeye, bu sınırları ve hedefleri banka bazında farklılaştırmaya, belirlenen sınırlara ve hedeflere uyum sağlamayan bankalara yönelik, ilave sermaye yükümlülüğü dâhil olmak üzere, gerekli tedbirleri almaya yetkilidir.

Raporlama başlangıç tarihi

GEÇİCİ MADDE 1- (1) 10 uncu madde kapsamında Kuruma yapılacak raporlama 30/6/2025 tarihinde başlar.

Yürürlük

MADDE 14- (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 15- (1) Bu Tebliğ hükümlerini Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkanı yürütür.